

**LIGJI Nr. 03/L-016**

**PËR USHQIMIN**

**Kuvendi i Republikës së Kosovës,**

Në mbështetje të nenit 65 (1) të Kushtetutës së Republikës së Kosovës;

Me qëllim të krijimit të bazës ligjore për rregullimin e kërkesave në fushën e ushqimit, mbrojtjes së shëndetit publik dhe përcaktimit të cilësisë dhe sigurisë së ushqimit,

Miraton :

**LIGJ PËR USHQIMIN**

**KREU I**

**DISPOZITAT E PËRGJITHSHME**

**Neni 1**

1. Me këtë ligj rregullohen:

- 1.1. parimet e përgjithshme dhe kërkesat që kanë të bëjnë me higjienën e ushqimit dhe ushqimin e sigurtë për njerëz si dhe ushqimin për kafshë;
- 1.2. obligimet e subjekteve që afarojnë me ushqim për njerëz dhe me ushqim për kafshë sa i përket higjienës dhe ushqimit të sigurtë për njerëz dhe ushqimit për kafshë;
- 1.3. kërkesat e përgjithshme që kanë të bëjnë me deklarimin ose emërtimin e ushqimit për njerëz dhe ushqimit për kafshë;
- 1.4. kushtet e përgjithshme për plasimin në treg të ushqimit për njerëz dhe ushqimit për kafshë, si dhe të ushqimit i cili përmban organizma të modifikuar gjenetikisht ose përbëhen nga to;
- 1.5. sistemi i kontrollit zyrtar i ushqimit për njerëz dhe ushqimit për kafshë;
- 1.6. sistemi i laboratorëve të autorizuar testues dhe laboratorëve referent;
- 1.7. menaxhimi me krizat dhe me rastet emergjente;
- 1.8. themelimi i Agjencisë së Ushqimit dhe Veterinarisë.

**Neni 2**

Ky ligj zbatohet në të gjitha fazat e prodhimit, përpunimit, depoimit dhe distribuimit të ushqimit për njerëz dhe ushqimit për kafshë, përveç prodhimit primar, përgatitjes, veprimit dhe depoimit të ushqimit në ekonomitë familjare të cilët nuk janë të destinuara për shitje në treg.

### **Neni 3**

#### **Përkufizimi i ushqimit**

1. Sipas këtij ligji,

1.1. „**Ushqim ose produkt ushqimor**“ është secila materie ose produkt i përpunuar, pjesërisht i përpunuar ose i papërpunuar, i destinuar për konsum të njerëzve ose pritet që njerëzit ta konsumojnë,

1.2. „**Ushqim**“ po ashtu nënkupton lëngjet për pije, çamçakëzat dhe çdo substancë e cila qëllimisht shtohet gjatë procesit të prodhimit, përgatitjes dhe përpunimit.

2. Nocioni për «**ushqim**» përfshinë edhe ujin, si:

2.1. uji që shërben për furnizimin publik të qytetarëve si i pijshëm;

2.2. uji që përdoret ose e përbën ushqimin me rastin e prodhimit, përgatitjes dhe përpunimit të tij;

2.3. uji i paketuar në paketim origjinal si uji i pijshëm, uji mineral dhe uji i burimit.

3. Nocioni për «**ushqimin**» nuk përfshinë:

3.1. ushqimin për kafshë;

3.2. kafshët e gjalla, përveç nëse janë përgatitur për plasim në treg për konsum njerëzor;

3.3. bimët dhe frutat para korjes, ose para vjeljes;

3.4. barnat dhe prodhimet mjekësore;

3.5. kozmetikën;

3.6. duhanin dhe produktet e tij;

3.7. materiet narkotike dhe psikotrope sipas Konventës së veçantë të Kombeve të Bashkuara mbi Narkotikët, të vitit 1961, dhe Konventës së Kombeve të Bashkuara mbi Materiet Psikotrope të vitit 1971.

### **Neni 4**

#### **Përkufizimet tjera**

1. Sipas këtij ligji disa nocione kanë kuptimet vijuese:

„**Afarizmi me ushqim**“ nënkupton çdo procedurë të afarizmit, pa marrë parasysh se a është bërë me qëllim të krijimit të përfitimit apo jo, publik apo privat në kuadër të të cilit kryhen punët lidhur me cilëndo fazë të prodhimit, përpunimit, depoitimit, transportit apo distribuimit të ushqimit.

„**Subjekti që afaron me ushqim për njerëz**“ nënkupton personat fizik apo juridik, të regjistruar për kryerjen e veprimtarive të caktuara lidhur me afarizmin me ushqim për njerëz, përgjegjës për sigurimin e zbatimit të dispozitave ligjore dhe akteve nënligjore për ushqimin në kuadër të afarizmit me të cilin menaxhon.

„**Ushqimi për kafshë**“ nënkupton çdo materie apo produkt, duke përfshirë edhe shtesat në ushqimin për kafshë, i përpunuar, pjesërisht i përpunuar ose i papërpunuar i destinuar për ushqimin e kafshëve.

**„Afarizmi me ushqimin për kafshë“**, është procedurë afariste, pa marrë parasysh se a është ndërmarrë me qëllim të krijimit të përfitimit apo jo, publik apo privat në kuadër të të cilit kryhen punët në prodhimin, përpunimin, depoimin, transportin ose distribuimin e ushqimit të kafshëve në ekonomitë personale.

**„Subjekti i afarizmit me ushqimin për kafshë“**, është personi fizik apo juridik, i regjistruar për kryerjen e aktiviteteve të caktuara lidhur me afarizmin me ushqimin për kafshë, e që është përgjegjës për sigurimin e zbatimit të legjislacionit për ushqimin në kuadër të afarizmit të cilin e menaxhon.

**„Shitja me pakicë“** është veprimi me ushqim, përpunimi i tij dhe depoimi në vend shitje ose shpërndarje për shfrytëzuesin e fundit, duke përfshirë furnizimin me ushqim të përgatitur, furnizimin me ushqim të institucioneve, spitalet, kopshtet e fëmijëve, shkollat, shtëpitë e pleqve dhe të ngjashme, kantinat e fabrikave, objektet hoteliere ku shërbehet ushqimi, kiosqet stacionare dhe lëvizëse, vendet për përgatitje dhe shitje të ushqimit, për shërbimin e ushqimit jashtë lokaleve, gjegjësisht vendeve për afarizëm me ushqim, shitoret dhe vendet për shitje me shumicë dhe pakicë.

**„Plasimi në treg“** mbajtja e ushqimit për njerëz dhe ushqimit për kafshë për nevoja të shitjes, duke përfshirë ofertën për shitje, shitjen dhe çfarëdo mënyre të qarkullimit, pa marrë parasysh se a është me pagesë apo jo, shitjen, distribuimin dhe mënyrat tjera të qarkullimit.

**„Hazardi - Rrezikshmëria“**, është faktori biologjik, kimik apo fizik në ushqimin për njerëz dhe ushqimin për kafshë apo gjendja e ushqimit për njerëz dhe ushqimit për kafshë, me mundësi të ndikimit të dëmshëm në shëndetin e njerëzve dhe kafshëve.

**„Rreziku“**, është pesha e mundshme e veprimit të dëmshëm të rrezikut për shëndetin e njerëzve, shëndetin e kafshëve, pesha e efektit, si rrjedhojë e hazardit.

**„Analiza e rrezikut“**, është procesi i cili përbëhet nga tri komponente të ndërlidhura ndërmjet veti: vlerësimi i rrezikut, menaxhimi i rrezikut dhe informimi mbi rrezikun.

**„Vlerësimi i rrezikut“** është një proces i bazuar shkencërisht i cili përbëhet nga katër faza: identifikimi i rrezikut, kategorizimi i rrezikut, vlerësimi i eksponimit dhe kategorizimi i rrezikshmërisë.

**„Menaxhimi i rrezikut“**, është një proces nëpërmes të cilit bëhet krahasimi i mundësive të veprimit të organeve kompetente lidhur me rrezikun në bashkëpunim me pjesëmarrësit e interesuar, duke marrë parasysh vlerësimin e rrezikut dhe faktorët tjerë relevant e nëse është e nevojshme edhe procesin e përzgjedhjes së masave preventive adekuate dhe mënyrat e kontrollit.

**„Informimi mbi rrezikun“**, është këmbimi interaktiv i informatave dhe mendimeve gjatë tërë procesit të analizave mbi rrezikun, për faktorët dhe paralajmërimin e rrezikut, në mes të vlerësuesve të rrezikut, organeve kompetente, konsumatorëve, prodhuesve të ushqimit për njerëz dhe ushqimit për kafshë, ekspertëve profesional dhe palëve tjera të interesuara, duke i përfshirë edhe sqarimet dhe dëshmitë gjatë vlerësimit të rrezikut, bazat për nxjerrjen e vendimeve gjatë menaxhimit të rrezikut.

**„Hulumtimi“**, është mundësia e hyrjes në gjurmë ushqimit për njerëz, ushqimit për kafshë, kafshës e cila prodhon ushqim, gjegjësisht shërben për prodhimin e ushqimit, lëndës së parë apo materies e cila është destinuar për prodhimin e ushqimit i cili pritet të futet në prodhim të ushqimit për njerëz dhe ushqimit për kafshë, gjatë të gjitha fazave të prodhimit, përpunimit dhe distribuimit.

**„Faza e prodhimit, përpunimit dhe distribuimit“**, është cilado fazë, duke përfshirë importin dhe prodhimtarinë primare, përpunimin, depoimin, transportimin, shitjen apo furnizimin e shfrytëzuesit të fundit me ushqim për njerëz, gjithashtu edhe importin, prodhimin, përpunimin, depoimin, transportimin, distribuimin, shitjen e ushqimit të kafshëve dhe furnizimin me ushqim për kafshë.

**„Prodhimtaria primare“** është prodhimi dhe shumëzimi primar i produkteve bujqësore, mbarështimi i bimëve, blegtorisë, peshkatarisë, duke përfshirë edhe korrjen dhe vjeljen e frutave, mjeljen dhe mbarështimin e kafshëve para therjes, gjuetisë dhe peshkimit, si dhe vjelja e frutave të bimëve të mbira vetvetiu.

**“Konsumatori”**, është personi fizik i cili e përdor dhe e konsumon ushqimin për nevojat e veta personale dhe nuk e shfrytëzon atë për asnjë fazë të afarizmit me ushqim.

**“Kontrolli zyrtar”**, është inspektimi i higjienës, rregullshmërisë shëndetësore dhe cilësisë së ushqimit për njerëz dhe ushqimit për kafshë, më qëllim të vërtetimit se a është në pajtim me dispozitat ligjore mbi ushqimin.

**“Higjiena e ushqimit”**, nënkupton masat dhe kushtet e nevojshme higjeno-sanitare të ushqimit për kontrollin e hazardit dhe sigurimin e përshtatshmërisë së tij për konsum të njerëzve në pajtim me destinimin e tij.

**“Kontaminimi”**, nënkupton prezencën e hazardeve.

**“Mbetjet”**, nënkupton mbetjet e materieve biologjike ose kimike të cilat lejohen të përdorën në sasi të caktuara sipas standardeve të lejuara dhe në faza të caktuara në prodhimtarinë primare të ushqimit, sikur edhe mbetja e metabolitëve të tyre dhe produktet e shkatërruara, kurse materiet e mbetura nuk nënkuptojnë aditivet ushqimorë.

**“Aditiv ushqimor”**, është ajo substancë e cila pa marrë parasysh vlerën e saj ushqyese, nuk shfrytëzohet si produkt ushqimor dhe nuk ka karakteristikat e një përbërje të tillë, por për shkaqe teknologjike i shtohet më qëllim prodhimit ushqimor, gjatë procesit të prodhimit, përpunimit, përgatitjes, paketimit, transportit ose ruajtjes, e me këtë rast vet ai, në mënyrë të drejtpërdrejtë apo indirekt, përmes prodhuesve ndërmjetës, bëhet pjesë përbërëse e prodhimit ushqimor.

**“Aditiv në ushqimin e kafshëve”**, është secila materie e cila kur i shtohet ushqimit të kafshëve, mund të ndikojë në cilësinë e ushqimit të kafshëve ose në mbarështimin e kafshëve të cilat prodhojnë ushqim ose shërbejnë për prodhimin e ushqimit të destinuar për konsum të njerëzve.

**“Deklarimi - emërtimi”**, është vendosja e shenjave të shkruara, emërtimeve tregtare, shenjës mbrojtëse, emri i markës, fotografisë, paraqitjes grafike ose e simboleve që kanë të bëjnë me ushqimin për njerëz ose ushqimin për kafshë, të cilat vendosën mbi ambalazh, në etiketë ngjitëse apo të varur në ushqimin e pa paketuar në vend të dukshëm për konsumatorin.

**“Ushqim i sigurt”**, është ai ushqim i cili nuk mund të ndikon dëmshëm në shëndetin e njerëzve i cili është i përshtatshëm për nevojat e njerëzve.

**“Ushqimi i ri”**, është ushqimi dhe përbërësit e ushqimit të cilët gjerë tani nuk janë përdorë në sasi të vogla për ushqimin e njerëzve në Kosovë.

**“Organizmat të modifikuar gjenetikisht-OMGJ”**, janë organizma - bimët, shtazët, mikroorganizmat dhe pjesët e tyre, të krijuara përmes inxhinjeringut gjenetik, respektivisht modifikimeve gjenetike, siç definohet me Direktivën e BE-së Nr. 2001/18.

**“Ushqimi për nevojat e veçanta - ushqimet dietale”**, është ushqim i përbërjes së veçantë ose i prodhimit të veçantë, i ndryshëm nga ushqimi i zakonshëm për shkak të cilësive ushqyese, kurse mund të dedikohet për ushqimin e foshnjave dhe fëmijëve të vegjël, personave të cilëve u është vështirësuar procesi i tretjes ose metabolizmi sikurse edhe personave që janë në gjendje të veçantë fiziologjike, të cilët kanë nevojë për arritjen e veprimit të marrjes së kontrolluar të materieve ushqyese.

**“Codex Alimentarius”** është trup ndërkombëtar që është themeluar nga FAO dhe WHO më qëllim që të përcjellin programet të cilat bazohen në standardet e ushqimit, koleksion i standardeve ndërkombëtare lidhur me rregullat për higjienë të ushqimit, vlerën nutritive të ushqimit, normat mikrobiologjike, aditivët, mbetjet e pesticideve dhe metaleve, kontaminuesit, etiketimet, metodat për marrjen e mostrave.

**“HACCP”** është Analiza e Hazardit dhe Pikat Kritike të Kontrollit - Hazard Analysis and critical Control Point.

**“ISO”** është Organizata Internacionale e Standardeve.

**“Ministria e Bujqësisë”** nënkupton Ministrinë e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Zhvillimit Rural.

**“Ministri i Bujqësisë”**, është Ministri i Ministrisë së Bujqësisë, Pylltarisë dhe Zhvillimit Rural.

**“Ministri i Shëndetësisë”**, është Ministri i Ministrisë së Shëndetësisë.

**“Agjencia”**, nënkupton Agjencinë e Ushqimit dhe Veterinarisë.

## **KREU II**

### **PARIMET E PËRGJITHSHME**

#### **II. 1. PARIMET E ANALIZËS SË RREZIKUT**

##### **Neni 5**

##### **II. 1. 1 Analiza e rrezikut**

1. Më qëllim të arritjes së objektivit kryesor, nivelit të lartë të mbrojtjes së jetës dhe shëndetit të njerëzve, masat të cilat përdorën në harmoni me dispozitat ligjore mbi ushqimin, bazohen në analizat e rrezikut, përveç kur nuk u përgjigjen rrethanave ose natyrës së masave.

2. Analiza e rrezikut bazohet në dëshmitë shkencore të lejuara dhe bëhet në mënyrë të pavarur, objektive dhe transparente.

3. Menaxhimi i rrezikut duhet të merr parasysh rezultatet e analizës së rrezikut, posaçërisht mendimet e këshillit shkencor nga neni 45 i këtij ligji dhe faktorët tjerë legjitim në kuptimin e principeve të konsideruara parandaluese të përcaktuara me nenin 7 të këtij ligji.

##### **Neni 6**

##### **II.1.2. Lajmërimi mbi rrezikun**

1. Lajmërimin mbi rrezikun duhet ta bëjë Agjencia me qëllim që me kohë të siguroi informata objektive, reale dhe të qarta lidhur me hazardin dhe rreziqet në ushqimin për njerëz dhe ushqimin për kafshë dhe për këtë e njofton:

1.1. Bordin Drejtues të Agjencisë;

1.2. Ministrinë e Bujqësisë dhe Ministria e Shëndetësisë;

1.3. subjektet e afarizmit me ushqim dhe subjektet e afarizmit me ushqim të kafshëve;

1.4. konsumatorët; si dhe

1.5. institucionet kompetente dhe palët e interesuara.

#### **II.2. PARIMI I KUJDESIT**

##### **Neni 7**

1. Nën rrethanat e veçanta, kur pas vlerësimit të informatave të ofruara, është identifikuar mundësia e veprimit të dëmshëm të ushqimit për shëndetin e njerëzve, dhe ekzistojnë dyshimet shkencore, organet kompetente duhet të ndërmarrin masat e përkohshme të menaxhimit të duhur të rrezikut, për sigurimin e mbrojtjes së nivelit të lartë të shëndetit të njerëzve, derisa të sigurohen informatat e duhura të bazuara shkencërisht për vlerësimin e tërësishëm të rrezikut.

2. Masat e ndërmarra nga paragrafi 1. i këtij neni, duhet të jenë të përshtatshme dhe të mos e kufizojnë tregtinë më tepër se sa është e nevojshme më qëllim të arritjes së nivelit të lartë të mbrojtjes së shëndetit publik, duke llogaritur në realizueshmërinë e tyre teknike dhe ekonomike të bazuar në gjendjen faktike.

3. Masat e ndërmarra duhet sërish të shqyrtohen në afatin e duhur, varësisht nga niveli i identifikimit të rrezikut për jetë dhe shëndet të njerëzve dhe nga lloji i informatave të bazuara shkencërisht për sqarimin e dyshimit shkencor, sikurse edhe për zbatimin e vlerësimit gjithëpërfshirës të hazardit.

## **II.3. PARIMI I TRANSPARENCËS**

### **Neni 8**

1. Konsultimet publike duhet të jenë të hapura dhe transparente, të drejtpërdrejta apo nëpërmes të përfaqësuesve të konsumatorëve ose të grupeve të interesuara, gjatë përgatitjes, vlerësimit dhe rishikimit të masave për menaxhimin e rrezikut, përveç kur rasti urgjent nuk lejon.

2. Nëse ekziston dyshimi i bazuar se ushqimi për njerëz apo ushqimi për kafshë mund të paraqes rrezik për shëndetin e njerëzve dhe të kafshëve, varësisht nga natyra, serioziteti dhe vëllimi i rrezikut, Agjencia merr masat për informim e opinionit publik mbi natyrën e rrezikut për shëndetin, duke e bërë identifikimin e ushqimit për njerëz dhe ushqimit për kafshë, llojin e tyre dhe rrezikun që mund ta shkaktojnë ato, duke i publikuar sa më shpejtë që është e mundur, masat që janë ndërmarrë ose që do të ndërmerren për parandalimin, evitimin, zvogëlimin dhe eliminimin e atij rreziku.

## **II.4. MBROJTJA E INTERESIT TË KONSUMATORËVE**

### **Neni 9**

1. Interesi i konsumatorëve duhet të mbrohet në tërësi.

2. Dispozitat ligjore mbi ushqimin duhet të jenë të destinuara për mbrojtjen e konsumatorit dhe japin bazën në saje të së cilës konsumatorët të jenë plotësisht të informuar mbi ushqimin të cilin e konsumojnë dhe në atë mënyrë do të kenë mundësi të zgjedhin ushqimin.

3. Në kundërshtim me interesin e konsumatorëve është:

3.1. prodhimi dhe plasimi në treg i ushqimit të pasigurt dhe të papërshtatshëm në pikëpamje shëndetësore;

3.2. mashtrimi i qëllimshëm në afarizmin me ushqim;

3.3. falsifikimi i ushqimit me anë të ndërrimit apo mungesa e përbërësve themelorë të cilët janë të lidhur me një lloj të caktuar apo me një karakteristikë të caktuar të ushqimit;

3.4. mashtrimi i konsumatorit me anë të shënimeve të pasakta në deklarata;

3.5. zbatimi i procedurave të cilat do t'a vënin në lajthitje konsumatorin, lajthitje kjo e shkaktuar nga reklamimi i ushqimit.

## **KREU III**

### **III. USHQIMI I SIGURTË**

#### **Neni 10**

#### **Kërkesat për ushqimin e sigurt**

1. Ushqimi i sigurt është ai ushqim i cili nuk mund të ketë ndikim të dëmshëm në shëndetin e njerëzve, nëse është prodhuar dhe konsumuar në pajtim me destinimin e tij.
2. Ushqimi nuk guxon të plasohet në treg nëse është jo i sigurt.
3. Ushqimi konsiderohet jo i sigurt nëse:
  - 3.1. është i dëmshëm për shëndetin e njerëzve;
  - 3.2. është i papërshtatshëm për konsumin e njerëzve.
4. Gjatë përcaktimit se a është një ushqim i sigurt, duhet të merren parasysh:
  - 4.1. kushtet normale të përdorimit të ushqimit nga konsumatori në secilën fazë të prodhimit, procesimit dhe distribuimit;
  - 4.2. informatat të cilat i janë dhënë konsumatorit, duke përfshirë informatat mbi etiketimin ose informatat që i përkasin të shmangurit të veprimeve specifike të ndonjë ushqimi apo të një kategorie të ushqimit, të dëmshme për shëndetin e njerëzve.
5. Gjatë përcaktimit se a është një ushqim i dëmshëm për shëndetin e njerëzve, merren në konsideratë:
  - 5.1. efektet e mundshme anësore direkte apo indirekte, afatshkurta apo afatgjata që ndikojnë që ushqimi të jetë i dëmshëm për shëndetin e personit i cili e ka konsumuar e që ndikojnë në brezat e ardhshëm,
  - 5.2. veprimi i mundshëm kumulativ toksik;
  - 5.3. ndjeshmëria e veçantë e një kategorie specifike të konsumatorëve në ushqimin e destinuar për atë kategori të konsumatorëve.
6. Gjatë përcaktimit se a është një ushqim i sigurt për konsum të njerëzve, duhet të merret në konsideratë se a është i papranuar ai ushqim për përdorim të destinuar për shkak kontaminimit të tij, nga shkaktarët e jashtëm apo në një mënyrë tjetër, për shkak të kalbjes, prishjes ose shkatërrimit të tij.
7. Kur ushqimi përcaktohet se nuk është i sigurt në pikëpamje shëndetësore, apo një pjesë të një serie prodhuese ose të dërgesës së llojit të njëjtë të ushqimit sipas kategorisë dhe përshtatshmërisë, konsiderohet se i gjithë ushqimi i asaj serie të prodhimit apo asaj dërgese, nuk është i sigurt në pikëpamje shëndetësore, përveç nëse vërtetohet e kundërta.

## **Neni 11**

### **Ushqimi jo i sigurt**

1. Ushqim i dëmshëm jo i sigurt për njerëz konsiderohet nëse:
  - 1.1. përmban mikroorganizma ose parazitë të rrezikshëm për shëndetin e njerëzve mbi kufirin e lejuar;
  - 1.2. përmban toksinë të bakterieve, mykotoksinë, ose substanca tjera toksike mbi kufirin e lejuar;
  - 1.3. përmban mbetje të pesticideve, barnave veterinarë, metale të rënda, dhe materie tjera të dëmshme për shëndetin e njerëzve mbi kufirin e lejuar;
  - 1.4. përmban aditiv ushqimor të cilët nuk lejohen të përdorën në një lloj të ushqimit ose përbërja e aditivëve të përdorur në ushqim është mbi sasinë e lejuara;
  - 1.5. përmban radionukleide mbi kufirin e lejuar ose është i rrezatuar mbi kufirin e lejuar;

- 1.6. ambalazhi përmban mikroorganizma dhe materie tjera të cilat mund të ndikojnë në rritjen e materieve të dëmshme për shëndetin e njerëzve;
- 1.7. ka prejardhje nga shtazët e ngordhura ose nga shtazët të cilave për çfarëdo arsye nuk është e lejuar therja .
2. Ushqim i papërshtatshëm për konsum të njerëzve konsiderohet nëse :
- 2.1. cilësitë organoleptike të ushqimit për shkak të proceseve fizike, kimike mikrobiologjike dhe proceseve të tjera kanë ndryshuar karakteristikat tipike të atij lloji të ushqimit;
- 2.2. përmban materie apo lëndë të parë të cilat nuk janë të përshtatshme për konsum të njerëzve;
- 2.3. përmban papastërti fizike dhe përzierje të cilat mund të jenë të dëmshme për shëndetin e njerëzve.

## **Neni 12**

### **Regjistrimi dhe lejimi i objekteve**

1. Objektet në vijim, duhet të jenë të regjistruara në Agjenci:
- 1.1. objektet që shfrytëzohen për prodhim, përpunim, paketim, ripaketim dhe deponim të ushqimit;
- 1.2. objektet që shfrytëzohen për përgatitjen dhe procesimin e ushqimit për shitje me pakicë duke përfshirë edhe ato lëvizëse dhe hapësirat e përkohshme: kiosqet stacionare dhe lëvizëse të ushqimit, vendet për shitje në treg dhe automjetet në të cilat shitet ushqimi.
2. Objektet në vijim, duhet të jenë të licencuara nga Agjencia:
- 2.1. objektet në të cilat prodhohet, procedohet, paketohet, ripaketohet dhe deponohet ushqimi me origjinë shtazore dhe bimore.
3. Ministria e Bujqësisë dhe Ministria e Shëndetësisë varësisht nga fushë veprimtaria e tyre i përcaktojnë me akt nënligjor kushtet për regjistrim dhe licencimin e objekteve nga paragrafi 1 dhe 2 të këtij neni.

## **Neni 13**

### **Importi**

1. Ushqimi i cili importohet në Kosovë për plasim në treg, duhet t'i përmbushë dispozitat ligjore për ushqimin,
2. Ministria e Bujqësisë dhe Ministria e Shëndetësisë, varësisht nga fushë veprimtaria e tyre i përcaktojnë me akt nënligjor kushtet për importimin e ushqimit.

## **Neni 14**

### **Eksporti**

1. Ushqimi i cili eksportohet nga Kosova, për plasim në treg në ndonjë shtet tjetër, duhet t'i përmbushë dispozitat e këtij ligji.
2. Duke marrë parasysh paragrafin 1 të këtij neni, ushqimi i eksportuar nga Kosova duhet t'i plotësojë kërkesat e përcaktuara nga ligjet të cilat janë në fuqi në shtetin importues.
3. Përrjashtimisht nga paragrafi 1 dhe 2 i këtij neni, me marrëveshje ndërkombëtare në mes të Kosovës dhe shtetit importues, ushqimi i eksportuar nga Kosova duhet të përmbushë kushtet e përcaktuara me marrëveshje.



4. Ministria e Bujqësisë dhe Ministria e Shëndetësisë, varësisht nga fushë veprimtaria e tyre me propozim të Agjencisë, i përcakton me akt nënligjor kushtet specifike për eksportin e ushqimit.

#### **KREU IV**

### **OBLIGIMET E SUBJEKTEVE QË AFAROJNË ME USHQIM**

#### **Neni 15**

#### **Kushtet e përgjithshme dhe specifike të higjienës së ushqimit**

1. Subjektet të cilat afarojnë me ushqim duhet të sigurojnë zbatimin sistematik të kushteve të përgjithshme dhe specifike të higjienës së ushqimit.

2. Ndalohet ekspozimi i produkteve ushqimore në vende të hapura të cilat i nënshtrohen temperaturave të larta dhe rrezeve të diellit.

#### **Neni 16**

#### **Përgjegjësia e subjekteve lidhur me ushqimin i cili nuk i përmbush kërkesat e përcaktuara me dispozitat ligjore**

1. Nëse subjekti që afaron me ushqim, e din ose dyshon në mënyrë të arsyeshme që ushqimi të cilin e ka importuar, prodhuar, përpunuar, plasuar në treg, se nuk i përmbush kushtet e ushqimit të sigurt, duhet menjëherë të filloj tërheqjen e ushqimit nga tregu.

2. Subjektet që afarojnë me ushqim duhet të fillojnë menjëherë me tërheqjen e atij ushqimi nga tregu edhe kur produkti nuk është nën kontrollin e tyre direkt. Agjencia duhet të informohet menjëherë për këto veprime.

3. Në rast se ushqimi ka arritur te konsumatori, subjekti që afaron me ushqimin, duhet saktësisht të informojë Agjencinë i cili do ta detyrojë subjektin që afaron me ushqim që ta tërheq ushqimin nga tregu dhe të kërkojë nga konsumatorët që ta kthejnë ushqimin.

4. Subjekti që afaron me ushqim në shitje me pakicë ose që e ka veprimtari distribuimin e ushqimit, por që nuk ka ndikim në ambalazhim dhe deklarim në ushqimin e sigurt, duhet të bëjë tërheqjen e ushqimit nga tregu me të marrë të lajmërimit dhe vendimit për tërheqje dhe t'a asgjësojnë atë.

5. Subjekti që afaron me ushqim, duhet dhënë të gjitha informatat e nevojshme organeve kompetente për hulumtimin e ushqimit.

6. Subjekti që afaron me ushqim, duhet të bashkëpunojë me organet kompetente dhe nuk duhet ta pengojë personin tjetër që të bashkëpunojë me organet kompetente lidhur me ndërmarrjen e masave me qëllim të zvogëlimit të rrezikut nga ushqimi me të cilin e furnizon tregun.

#### **Neni 17**

#### **Kërkesat lidhur me mundësinë e hulumtimit të ushqimit**

1. Mundësia e hulumtimit duhet të jetë në të gjitha fazat e prodhimit, procesimit dhe distribuimit të ushqimit, lëndës së parë me origjinë bimore dhe shtazore, të shtazëve të cilat prodhojnë ushqim dhe shërbejnë për prodhimin e ushqimit, përfshirë edhe hulumtimin e çfarëdo materie tjetër e cila dedikohet për përbërjen apo pritet të jetë pjesë përbërëse e ushqimit.

2. Subjekti që afaron me ushqim, është i obliguar të vendos sistemin e evidencës, gjegjësisht bazën e shënimeve dhe sigurimin e procedurave të cilat ia mundësojnë që në çdo moment të identifikojë secilin person fizik apo juridik i cili e ka furnizuar me ushqim, kafshë që prodhon ushqim dhe shërben për

prodhimin e ushqimit ose çfarëdo materie tjetër e cila është dedikuar për prodhim apo pritet të përdorën për prodhimin e ushqimit.

3. Subjekti që afaron me ushqim, është i obliguar të vendos bazën e shënimeve dhe ti sigurojë procedurat të cilat do t'i mundësojnë që në çdo moment t'i identifikojë subjektet tjerë që afrojnë me ushqimin, e të cilëve u ka shpërndarë ushqimin.

4. Subjekti që afaron me ushqim, është i obliguar që shënimet nga paragrafi 2 dhe 3 të këtij neni, ti ruajë tri vjet dhe në bazë të kërkesës së Autoritetit kompetent t'ia ofrojë në çdo moment ato.

5. Ushqimi i cili është plasuar në treg ose do të plasohet në treg, duhet të jetë i deklaruar dhe në një mënyrë tjetër i identifikuar nëpërmes të dokumentacionit gjegjës ose informatave tjera, për t'u mundësuar hulumtimi i tij.

## **Neni 18**

### **Kërkesat që kanë të bëjnë me sistemin e vetëkontrollit**

1. Subjekti që afaron me ushqim, përveç nivelit të prodhimtarisë primare, është i obliguar të vendos dhe të mbajë kontrollime të rregullta të kushteve higjienike të prodhimit në secilin objekt nën kontrollin e tij, zbatimin e procedurës preventive të vetëkontrollit të zhvilluar në pajtim me parimet vijuese të sistemit të analizës së hazardit dhe pikave kritike të kontrollit – HACCP për:

1.1. identifikimin e të gjitha hazardeve të cilat duhet të parandalohen, të mënjahen ose të zvogëlohen në nivelin e pranueshëm;

1.2. identifikimin e pikave kritike të kontrollit në vendet ku kontrollimi është i rëndësishëm për parandalimin, mënjanimin ose zvogëlimin e hazardeve në nivel të pranueshëm;

1.3. përcaktimin e kufijve kritik në pikat kritike të kontrollit të cilat e ndajnë të pranueshmen nga e papranueshmja për parandalimin mënjanimin ose zvogëlimin e hazardeve të identifikuara;

1.4. përcaktimin dhe zbatimin e masave të suksesshme të monitorimit sistematik të pikave kritike të kontrollit;

1.5. përcaktimin e masave korrigjuese kur sistemi i monitorimit tërheq vërejtjen se pika kritike e kontrollit nuk është nën kontroll;

1.6. përcaktimin e masave të verifikimit më qëllim të vërtetimit të zbatimit të masave të parapara në nën-paragrafët e mësipërm të këtij paragrafi. Procedurat e verifikimit duhet të zbatohen nga objektet dhe inspektorët kompetent në objekte;

1.7. përcaktimin e dokumenteve dhe evidencave konform natyrës dhe vëllimit të punës të cilat do të pasqyrojnë efektin e zbatimit të masave të parapara në nën-paragrafët e mësipërm të këtij paragrafi.

2. Subjekti që afaron me ushqimin në shkallë të prodhimtarisë primare, është i obliguar të vendos dhe të zbatojë kontrollimet e rregullta të kushteve higjienike të prodhimit në secilin objekt nën kontroll të tij me zbatimin e procedurës së vetëkontrollit, të zhvilluar në pajtim me praktikën e mirë prodhuese.

3. Verifikimin fillestar të përshtatshmërisë së planeve të HACCP për objekte nga paragrafi 1. i këtij neni, e bënë Agjencia.

4. Nëse rezultatet e vetëkontrollit, të parapara në paragrafin 1. të këtij neni e zbulojnë ekzistencën e rrezikut për shëndetin e njerëzve dhe nëse vërehet se ushqimi nuk i përmbush kërkesat për ushqim të sigurt, atëherë subjekti që afaron me ushqim, është i obliguar të zbatojë masa në pajtim me nenin 25 të këtij ligji.

5. Kushtet për zbatimin e sistemit të vetëkontrollit në objekte nga paragrafi 1 dhe 2 i këtij neni, i përcakton Agjencia.

6. Agjencia për zbatimin e dispozitave nga paragrafi 5. i këtij neni, duhet të përcaktojë përjashtimin nga dispozitat nga paragrafi 1. i këtij neni për disa objekte të subjekteve të cilët afarojnë me ushqimin, veçanërisht për subjekte të vogla, kategoritë e veçanta në shitje me pakicë dhe në prodhimtarinë tradicionale të produkteve, me kusht që të jetë e siguar shkalla përkatëse e higjienës me zbatimin e procedurës së vetë kontrollimit, të zhvilluar në pajtim me praktikën e mira të prodhimit.

## **KREU V**

### **USHQIMI I RI DHE ORGANIZMAT TË MODIFIKUAR GJENETIKISHT OMGJ**

#### **Neni 19**

1. Në ushqim të ri bëjnë pjesë këto kategori të ushqimit:

1.1. ushqimi dhe përbërësit e ushqimit të cilët përmbajnë organizma gjenetikisht të modifikuar ose përbëhet nga ata;

1.2. ushqimi ose përbërësit e ushqimit, përveç aditivëve -aromave dhe enzimeve, të cilët janë prodhuar nga OMGJ, por nuk përmbajnë OMGJ;

1.3. ushqimi ose përbërësit e ushqimit me strukturë të re primare ose me strukturë të re molekulare të modifikuar qëllimisht;

1.4. ushqimi ose përbërësit e ushqimit të cilët përbëhen nga mikroorganizmat, kërpudhat, algët ose janë të izoluar nga ato;

1.5. ushqimi ose përbërësit e ushqimit të cilët përbëhen nga bimët, shtazët, materiet minerale dhe sintetike ose janë të tajitur nga ato, përveç ushqimit dhe përbërësve të ushqimit të cilët janë përfutur në mënyrën tradicionale të shumimit ose për të cilët dihet më herët se mund të konsumohen;

1.6. ushqimi dhe përbërësit e ushqimit në të cilët është zbatuar procedura e prodhimit e cila tani nuk shfrytëzohet, ndërsa në rastet kur ajo shkakton ndryshime të dukshme në përbërjen dhe strukturën e ushqimit, në përbërësit e ushqimit, të cilët ndikojnë në vlerën e tyre ushqyese, metabolizëm apo në shkallën e materieve të padëshiruara.

2. Kategoritë e ushqimit të ri sipas paragrafit 1 të këtij neni nuk duhet:

2.1. të jenë të rrezikshme për shëndetin e konsumatorit të fundit;

2.2. të shkaktojnë huti te konsumatori;

3. Ministria e Shëndetësisë, në bashkëpunim me Ministrinë e Bujqësisë, me akte nënligjore i përcaktojnë rregullat për prodhimin, procesimin dhe distribuimin e ushqimit të ri dhe ushqimit nga organizma të modifikuar gjenetikisht.

4. Ministria e Bujqësisë, nxjerr akte nënligjore për prodhimin, procesimin dhe distribuimin e ushqimit tradicional dhe gjeografikisht të mbrojtur.

## **KREU VI**

### **DEKLARIMI I USHQIMIT**

## **Neni 20**

1. Ushqimi i cili është plasuar në tregun e Kosovës duhet ta ketë deklaratën.
2. Deklarata nënkupton të gjitha shenjat e shkruara, emërtimin tregtar, shenjën mbrojtëse, emërtimin e markës, paraqitjen e fotografive ose simbolin i cili i referohet ushqimit dhe vendoset në ambalazh, etiketën ngjyëse ose të varur dhe informatat të cilat e përcjellin ose i referohen atij ushqimi.
3. Deklarata duhet të jetë e shkruar në mënyrë të dukshme, si dhe duhet të jetë e lexueshme dhe e kuptueshme.
4. Deklarata duhet të përmbajë këto shënime:
  - 4.1. emërtimin me të cilin ushqimi shitet;
  - 4.2. listën mbi përshkrimin e përbërësve;
  - 4.3. sasinë dhe kategorinë e përbërësve të caktuar;
  - 4.4. sasinë neto për ushqimin e paketuar;
  - 4.5. afatin e përdorimit;
  - 4.6. kushtet e ruajtjes, kur ato mund të ndikojnë në skadencën e ushqimit;
  - 4.7. emrin dhe adresën e prodhuesit ose emrin dhe adresën e atij që e paketon ose e plasojnë në treg,
5. Për produktet e importuara, krahas emrit dhe adresës së prodhuesit duhet të jetë i shënuar edhe emri, adresa e selisë së importuesit dhe shteti i origjinës,
6. Të dhënat e vendit të origjinës së produktit, nëse mungesa e këtyre informatave do të shkaktoje orientim të gabuar te konsumatori mbi origjinën e vërtetë të produktit,
  - 6.1. udhëzimet për përdorim aty ku është e nevojshme më qëllim të shfrytëzimit të drejtë;
  - 6.2. për pijet të cilat përmbajnë më tepër se 1,2% vol. alkool, fortësinë e alkoolit sipas vëllimit.
7. Ndalohet plasimi dhe shitja e ushqimit për njerëz dhe ushqimit për kafshë me afat të skaduar të përdorimit.

## **Neni 21**

### **Deklarimi dhe emërtimi i ushqimit**

1. Shënimet në deklaratë dhe mënyra e deklarimit, emërtimit të ushqimit duhet të jetë e tillë që të mos shkaktojë huti te konsumatori, e në veçanti:
  - 1.1. për sa i përket karakteristikave të ushqimit, natyrës së tij, identitetit, cilësive, përbërjes, sasisë, afatit të përdorimit, origjinës dhe metodave të prodhimit e të përpunimit të tij;
  - 1.2. një raport mbi efektin e përshkruar të ushqimit të cilin ai nuk e ka;
  - 1.3. krijimin e hutisë se ushqimi ka karakteristika të veçanta, derisa të gjitha ushqimet e ngjashme i kanë po ato karakteristika.
2. Me deklaram dhe me mënyrën e deklarimit, nuk duhet t'i përshkruhen cilësitë asnjë ushqimi për parandalimin e sëmundjes ose shërimit e saj apo me u thirrur në emër të atyre cilësive.
3. Ndaletat dhe kufizimet nga paragrafi 1. i këtij neni referohen në:

- 3.1. prezantim të ushqimit, veçanërisht të formës së tij, pamjes dhe ambalazhit të materialit që përdoret për paketim, mënyra dhe vendi ku është bërë aranzhimi dhe eksponimi; dhe
- 3.2. reklamim të ushqimit.

## **Neni 22**

### **Dispozitat për deklarimin e ushqimit**

1. Ministria e Bujqësisë, me akt nënligjor rregullon mënyrën e deklarimit dhe emërimit të ushqimit, prezantimit dhe deklarimit të vlerave ushqyese të tij.
2. Ministria e Shëndetësisë me akt nënligjor rregullon emërtimin e ushqimit për nevojat e veçanta ushqimore - ushqimet dietale në pajtim me këtë ligj.
3. Ministria e Bujqësisë, me akt nënligjor përcakton emërtim të veçantë të produkteve me origjinë shtazore dhe bimore në pajtim me legjislacionin në fuqi.

## **KREU VII**

### **KONTROLI ZYRTAR I USHQIMIT TË SIGURTË DHE HIGJENA E USHQIMIT**

#### **Neni 23**

1. Kontrolli zyrtar i ushqimit të sigurt dhe higjienës së ushqimit përfshinë një a më tepër prej këtyre veprimeve:
  - 1.1. mbikëqyrjen inspektuese;
  - 1.2. mostrimin dhe analizën;
  - 1.3. mbikëqyrjen e deklaratës dhe dokumentacionit si dhe evidencat zyrtare;
  - 1.4. mbikëqyrjen e evidencave nga neni 17 i këtij ligji;
  - 1.5. mbikëqyrjen e zbatimit dhe të efikasitetit të sistemit të vetëkontrollit të objekteve në bazë të verifikimit të evidencave dhe dokumentacionit të cekur në nenin 18 të këtij ligji.

#### **Neni 24**

##### **VII.1 Dispozitat e përgjithshme që rregullojnë kontrollin zyrtar të ushqimit**

1. Kontrollin zyrtar të ushqimit e bëjnë inspektorët e Agjencisë të Ushqimit dhe Veterinarisë e që janë:
  - 1.1. inspektori veterinar;
  - 1.2. inspektori sanitar; dhe
  - 1.3. inspektori fitosanitar - secili në pjesën e kompetencave të përcaktuara me këtë ligj dhe aktet nënligjore.
2. Inspektorët zgjedhën nga Agjencia sipas procedurës së përcaktuar me legjislacionin në fuqi për zgjedhjen e zyrtarëve të shërbimit civil.
3. Kur inspektori kompetent gjatë zbatimit të mbikëqyrjes së inspekcionit, zbulon ose dyshon se janë bërë shkelje të dispozitave të legjislacionit për ushqimin, do të ndër marrë masat e duhura me qëllim që subjekti që afaron me ushqim të korrigjon parregullsitë e konstatuara.

4. Pronari, poseduesi, personi përgjegjës, nëpunësi në objekt ose personi tjetër i gjetur në objekt në të cilin ka hyrë inspektori kompetent, duhet të mbështesë inspektorin me të gjitha informatat dhe ndihmën e kërkuar.

## **Neni 25**

### **VII.1.1 Autorizimet e inspektorit kompetent**

1. Inspektori kompetent mundet:

1.1. në çdo kohë, të hyjë në të gjitha objektet ku prodhohet, përpunohet, paketohet ose deponohet ushqimi dhe të kryejë mbikëqyrjen inspektuese, më qëllim të konstatimit të ekzistimit të çfarëdo lloji afarizmi në lidhje me ushqimin;

1.2. të ndalojë përdorimin e lokalit, pajisjeve, stabilimenteve dhe veglave në objekt, nëse ato përdoren në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji;

1.3. të inspektojë çfarëdo ushqimi në çfarëdo objekti për të cilin konsideron se i nënshtrohet dispozitave ligjore për ushqimin, të marrë mostrat e ushqimit dhe të kontrollojë çdo gjë që konsideron se është përdorur ose duhet të përdoret për prodhimin e ushqimit;

1.4. të ndalojë importin e ushqimit jo të sigurt dhe të përcaktojë procedurën e mëtejme për atë ushqim;

1.5. të ndalë, kontrollojë dhe ndalojë automjetin transportues për të cilin konsideron se transporton ushqim, të kontrollojë ushqimin dhe të marrë mostrat e tij;

1.6. të hapë dhe kontrollojë kontejnerin ose paketimin për të cilin konsideron se mbanë ushqim, të hulumtojë përmbajtjen dhe të marrë mostrat;

1.7. të kërkojë shikimin e librave, dokumenteve dhe evidencave tjera të ruajtura në çfarëdo mediumi për të cilat konsiderohet se posedojnë me çfarëdo informate të rëndësishme për zbatimin e dispozitave të këtij ligji lidhur me çfarëdo ushqimi, të bëjë kopjet apo të marrë ekstraktet e dokumentave;

1.8. të konfiskojë dhe të ndalojë ushqimin, nëse konsideron se janë shkelur dispozitat e këtij ligji ose kushtet apo lejet e dhëna në bazë të këtij ligji;

1.9. të urdhërojë asgjësimin e ushqimit jo të sigurt;

1.10. të kryejë punë tjera për të cilat është kompetent sipas akteve të veçanta nënligjore.

## **Neni 26**

### **VII.1.2 Përgjegjësitë e inspektorit kompetent**

1. Asnjë informacion që ka të bëjë me afarizmin e subjekteve me ushqim, të i cili ka mbërri inspektori kompetent gjatë kryerjes së kontrollit zyrtar ose që ka të bëjë me analizat mbi rrezikun, nuk guxon të zbulohet pa pëlqimin e subjektit që afaron me ushqim, përveç:

1.1. kur ajo është e domosdoshme për zbatimin e këtij ligji dhe kur atë e aprovon Agjencia;

1.2. kur është e nevojshme për zbatimin e procedurës e cila mbahet sipas fletëparaqitjes së ushtruar pas kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese.

**Neni 27**  
**VII.1.3 Programi i inspektimeve dhe raportet**

1. Për zbatimin e mbikëqyrjes inspektuese hartohen programet periodike dhe vjetore për kontrollin zyrtar të cilat përmbajnë:

- 1.1. numrin dhe llojin e mbikëqyrjeve inspektuese të cilat planifikohen të kryhen;
- 1.2. numrin e mostrave që planifikohet të merren;
- 1.3. numrin dhe llojin e objekteve që përfshihen në mbikëqyrje inspektuese;
- 1.4. kriteret që duhet zbatuar për realizimin e programit;
- 1.5. mjetet financiare të nevojshme.

2. Për inspektimet e bëra hartohen raportet periodike dhe vjetore për kontrollimet të cilat përmbajnë:

- 2.1. numrin dhe llojin e mbikëqyrjeve inspektuese;
- 2.2. numrin dhe llojin e mostrave të marrura për inspektim;
- 2.3. numrin dhe llojin e objekteve në të cilat janë zbatuar mbikëqyrjet inspektuese;
- 2.4. shënimet për numrin e fletëparaqitjeve të ushtruara;
- 2.5. masat e ndërmarra në rastet e mos përmbushjes së kërkesave të përcaktuara me këtë ligj.

3. Programet dhe raportet nga paragrafi 1 dhe 2 i këtij neni të cilët kanë të bëjnë me kontrollin zyrtar të ushqimit të sigurt zbatohen nga ana e Agjencia.

**KREU VIII**

**LABORATORËT E AUTORIZUAR PËR TESTIM DHE LABORATORËT REFERENT**

**Neni 28**

Agjencia është përgjegjëse për përcaktimin e laboratorëve që kanë të bëjnë me çështjet e ushqimit të sigurt të njerëzve, shëndetit të kafshëve, shëndetit të bimëve dhe mbetjeve.

**Neni 29**

**Laboratorët e autorizuar për testim**

1. Analizat laboratorike të mostrave të marrura për qëllim të kontrollit zyrtar të ushqimit, duhet të bëhen nga laborator i autorizuar nga Agjencia.

2. Mostrat i merr inspektori kompetent.

3. Shpenzimet rreth kryerjes së analizave për ushqimin e prodhuar në Kosovë i bartë organi kompetent, ndërsa kur ushqimi nuk i përmbush kërkesat e parapara në bazë të këtij ligji dhe të deklaratës, shpenzimet i bartë subjekti që afaron me ushqim të cilin e prodhon ose e plasos në treg.

4. Shpenzimet rreth kryerjes së analizave për ushqimin e importuar dhe eksportuar në Kosovë ose që tentohet të importohet në Kosovë, i bartë subjekti që afaron me ushqimin.

### **Neni 30**

1. Laboratori testues është i autorizuar për kryerjen e:

1.1. veprimtarisë themelore;

1.2. veprimtarive speciale;

1.3. veprimtarive speciale me mundësinë e lëshimit të certifikatave ndërkombëtare.

2. Laboratori testues i autorizuar për kryerjen e veprimtarisë themelore duhet t'i plotësojë kushtet e përcaktuara me rregulla të Bashkimit Evropian.

3. Laboratori testues i autorizuar për kryerjen e veprimeve të specializuara duhet t'i plotësojë kushtet e përcaktuara sipas standardeve dhe praktikës së mirë laboratorike.

4. Laboratori testues i autorizuar për kryerjen veprimeve të specializuara dhe lëshimin e certifikatave ndërkombëtare duhet t'i plotësojë kushtet e parapara me normat përkatëse dhe duhet të jetë i akredituar nga institucioni i pavarur sipas ISO standardeve.

5. Procedurën e vlerësimit dhe autorizimit të laboratorëve testues nga paragrafi 1. i këtij neni e rregullon ministri kompetent me akt të veçantë nënligjor, në bazë të mendimit paraprak të Agjencia Për Standardizim. Akreditimi, vlerësimi dhe autorizimi i laboratorëve testues iu referohet analizave të veçanta dhe llojeve të veçanta të ushqimit.

6. Laboratorët e autorizuar për testim, janë të obliguar të marrin pjesë ne programet përkatëse të verifikimit profesional.

### **Neni 31 Laboratorët referent**

1 Për çdo analizë që bëhet përkitazi me kontrollin zyrtar të sigurisë ose cilësisë së ushqimit, Kryeshefi i Agjencisë duhet të autorizojë një laborator si laborator referent për këto analiza.

2. Laboratori referent duhet të jetë referent për më shumë analiza.

3. Laboratorët referent duhet t'i plotësojnë kushtet e parapara me normat përkatëse dhe duhet të jenë të akredituar nga Trupi Akreditues i Bashkimit Evropian.

4. Organi nga neni 40 paragrafi 3 i këtij ligji duhet të:

4.1. këshillojë Kryeshefin e Agjencisë për të autorizuar laboratorët të cilët janë të aftë për kryerjen e analizave të kontrollit zyrtar;

4.2. koordinojë dhe të ofrojë mbështetje, duke përfshirë edhe aftësimin dhe shërbime tjera me veprimtarinë e laboratorëve tjerë lidhur me standardet teknike dhe metodologjinë e analizave të cilat i kryejnë;

4.3. organizojë teste krahasuese të mostrave të standardizuara dhe të merr pjesë në të në nivel vendor dhe ndërkombëtar, më qëllim të përcjelljes së profesionalizimit të laboratorëve testues;

4.4. sigurojë që laboratorët të zbatojnë sistemin e cilësisë së punës që nënkupton vlerësimin e metodës, mbajtjen e evidencës, depoimin e reagensëve, sigurimin dhe kalibrimin e pajisjeve.

5. Shpenzimet financiare të laboratorëve referent për kryerjen e punëve nga paragrafi 3 i këtij neni, i bartë Agjencia.



6. Regjistri i laboratorëve referent, ku kryhen analizat laboratorike të ushqimit publikohet në Gazetën Zyrtare, një herë në vit.

## **KREU IX**

### **MENAXHIMI ME KRIZA DHE RASTE EMERGJENTE**

#### **Neni 32**

#### **Masat emergjente për sigurimin e ushqimit të sigurt**

1. Në rast se ushqimi paraqet rrezik serioz për shëndetin e njerëzve, kafshëve dhe mjedisit, dhe se ky rrezik nuk mund të mënjanohet në mënyrë të duhur, atëherë Kryeshefi i Agjencisë, varësisht nga shkalla e rrezikut, urdhëron ndërmarrjen e masave sipas paragrafit 2 dhe 3 të këtij neni dhe për këtë e informon Qeverinë.

2. Nëse ushqimi është me origjinë vendore, masat nga paragrafi 1. i këtij neni duhet të jenë:

- 2.1. ndalimi i përkohshëm i plasimit në treg ose i përdorimit të ushqimit;
- 2.2. përcaktimi i kushteve të veçanta për ushqimin e cekur;
- 2.3. përcaktimi i masave për mënjanimin dhe asgjësimin e padëmshëm të ushqimit;
- 2.4. masat tjera gjegjëse të përkohshme.

3. Nëse ushqimi është nga importi, masat nga paragrafi 1. i këtij neni duhet të jenë:

- 3.1. ndalimi i përkohshëm i importimit të ushqimit nga shteti apo nga një pjesë e atij shteti ose shtetit nëpër të cilin ushqimi kalon transit;
- 3.2. përcaktimi i kushteve të veçanta për ushqimin e importuar nga një shtet apo pjesë të atij shteti ose shtetit nëpër të cilin ushqimi kalon transit;
- 3.3. përcaktimi i masave të mënjanimin dhe asgjësimin të padëmshëm të ushqimit të tillë;
- 3.4. masa tjera gjegjëse të përkohshme.

#### **Neni 33**

#### **Plani i përgjithshëm për menaxhim të krizës**

1. Agjencia, në bashkëpunim me Ministrinë e Bujqësisë dhe Ministrinë e Shëndetësisë duhet të përpilojë planin e përgjithshëm për menaxhim të krizës në fushën e ushqimit të sigurt.

2. Me planin nga paragrafi 1. i këtij neni të cilin e nxjerrë Qeveria e Kosovës përcaktohen llojet e rrezikut të cilat rrjedhin nga ushqimi dhe mund të paraqesin rrezik direkt apo indirekt për shëndetin e njeriut e të cilat nuk mund të mënjanohen apo zvogëlohen në shkallë të pranueshme ose që nuk mund të menaxhohen në mënyrë të duhur me aplikimin e dispozitave të këtij ligji.

3. Me planin nga paragrafi 1 i këtij neni, përcaktohen procedurat e nevojshme praktike për menaxhim të krizës, duke përfshirë edhe organizimin e njësisë së krizës në organet kompetente, plotësimin e saj me personel duke përdorur parimin e transparencës dhe përcaktimin e strategjisë së komunikimit ndërmjet Agjencisë, Ministrisë së Bujqësisë, Ministrisë së Shëndetësisë dhe organeve tjera qeveritare dhe institucioneve tjera përkatëse, konsumatorëve dhe subjekteve që afarojnë me ushqim.

## **KREU X**

### **USHQIMI PËR KAFSHË**

#### **Neni 34**

#### **Kërkesat lidhur me ushqimin e sigurt për kafshë**

1. Agjencia më qëllim të mbrojtjes së shëndetit publik dhe shëndetit të kafshëve, siguron plotësimin e kërkesave lidhur me ushqimin e sigurt për kafshë, e që i referohen çështjeve të mëposhtme:

1.1. aditivëve për kafshë të cilët mund të inkorporohen në ushqimin për kafshë, përdorimit të produkteve të caktuara dhe ndalimit të substancave të padëshiruara dhe produkteve të përdorura në ushqimin e kafshëve;

1.2. metodave të mostrimit, analizave të ushqimit dhe vlerësimit të produkteve dhe aditivëve të përdorur në ushqimin e kafshëve;

1.3. kushteve të ndalimit për përdorimin e ushqimit të medikuar;

1.4. inspektimeve në ushqimin për kafshë të prodhuar në vend dhe të importuar nga vendet tjera;

1.5. taksave që paguhen për shërbimet e ofruara nga Agjencia në lëmin e ushqimit për kafshë.

2. Në rast se verifikohet ndonjë parregullsi në lëmin e ushqimit për kafshë, Agjencia do t'a lajmërojë Departamentin e Prodhimtarisë Blegtorale të Ministrisë së Bujqësisë.

3. Me propozimin e Agjencisë, Ministria e Bujqësisë, do të urdhërojë që ushqimi për kafshë i cili nuk është në pajtim me kërkesat nga ky nen të tërhiqet, shkatërrohet, ripërpunohet ose të rieksporthet dhe përkohësisht të ndalohet therrja e kafshëve për konsum të njerëzve e të cilat e kanë konsumuar atë ushqim.

4. Ministria e Bujqësisë, do të nxjerr akt nënligjor për përdorimin e aditivëve për kafshë të cilët duhet të inkorporohen në ushqimin për kafshë dhe tregtimin e enzimave dhe mikroorganizmave për qëllime të ushqimit për kafshë si dhe duhet të ndalojë përdorimin e substancave të caktuara e që janë të padëshiruara për t'u përdorur në ushqimin për kafshë.

#### **Neni 35**

Çështjet tjera në lidhje për ushqimin për kafshë i referohen dispozitave të neneve 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18 të Ligjit për Blegtorinë e Kosovës Nr.2004/13 të shpallur me Rregulloren e UNMIK-ut Nr.2004/39 të dt.14 tetor 2004.

## **KREU XI**

### **AGJENCIA E USHQIMIT DHE I VETERINARISË**

#### **Neni 36**

Me këtë ligj, themelohet Agjencia e Ushqimit dhe Veterinarisë, si Agjenci ekzekutive e Qeverisë përkatësisht Zyrës së Kryeministrit.

### **Neni 37**

Detyrë e Agjencisë është që të mbrojë jetën dhe shëndetin e njerëzve duke siguruar nivel të lartë të ushqimit të sigurt, përfshirë edhe ushqimin e kafshëve, shëndetin e kafshëve, përkujdesjen ndaj kafshëve si edhe cilësinë dhe sigurinë e ushqimit me prejardhje bimore dhe shtazore.

### **Neni 38**

1. Për të mbrojtur shëndetin dhe jetën e njerëzve, Agjencia është kompetent për kontrollimin, verifikimin dhe inspektimin e ushqimit dhe lëndës së parë në të gjitha nivelet e zingjirit ushqimor si:

- 1.1. kontrollimi dhe inspektimi i prodhimit, procesimit, paketimit, ripaketimit, deponimit, transportit, tregimit, importit dhe eksportit të ushqimit dhe lëndës së parë;
- 1.2. lëshimi, pezullimi dhe tërheqja e regjistrimeve dhe miratimeve që janë të lidhura me detyrat e tij;
- 1.3. integrimi dhe elaborimi i hulumtimit dhe sistemeve identifikuese në ushqim dhe lëndë të parë;
- 1.4. mbikëqyrja e përputhshmërisë së legjislacionit në fuqi në zingjirin ushqimor;
- 1.5. këshillon organet tjera zyrtare në hartimin e legjislacionit dhe përmbushjen e standardeve ndërkombëtare në fushën e ushqimit të sigurt;
- 1.6. kontakton me institucionet ndërkombëtare në lidhje me çështjet që rregullohen me këtë ligj.

### **Neni 39**

1. Agjencia përbëhet nga shërbimet zyrtare të Qeverisë së Kosovës, për shëndetin publik, sigurinë e ushqimit, shëndetin e kafshëve, përkujdesjen ndaj kafshëve, cilësinë dhe sigurinë e ushqimit me prejardhje bimore dhe shtazore.

2. Në këtë Agjenci bashkohen :

- 2.1. Agjencia e Veterinarisë dhe e Ushqimit të Kosovës, i themeluar me Ligjin për Veterinarinë Nr. 2004/21, të shpallur me Rregulloren e UNMIK-ut Nr. 2004/28 të dt. 30 korrik 2004;
- 2.2. Departamenti i Inspektoratit Sanitar të Kosovës, i themeluar me Ligjin për Inspektoratin Sanitar të Kosovës Nr. 2003/22, të shpallur me Rregulloren e UNMIK-ut Nr. 2003/39 të dt. 17 dhjetor 2003;
- 2.3. Inspektorati Fitosanitar i themeluar me Rregulloren e UNMIK-ut Nr. 2001/03 të dt. 29 maj 2001;
- 2.4. Inspektorati Fitosanitarë Kufitar i themeluar me Rregulloren e UNMIK-ut Nr.2001/07 të dt.29 maj 2001; si dhe
- 2.5. Inspektoratet komunale të këtyre shërbimeve.

### **Neni 40**

#### **Organet drejtuese mbikëqyrëse dhe këshillëdhënëse të Agjencisë**

1. Agjencia përbëhet nga organi drejtues mbikëqyrës dhe këshillëdhënës.
2. Organi drejtues është Kryeshefi i Agjencisë.

3. Organ mbikëqyrës të Agjencisë është Bordi Drejtues.
4. Organ këshillëdhënës i Agjencisë është Këshilli Shkencor.

#### **Neni 41 Kryeshefi i Agjencisë**

1. Kryeshefi i Agjencisë në koordinim me Bordin Drejtues udhëheq punët e Agjencisë.
2. Kryeshefi i Agjencisë zgjidhet nga Komisioni për emërime të larta (KELP) në pajtueshmëri me rregullat për shërbimin civil në afat prej tri (3) viteve.
3. Kryeshefi i Agjencisë i përgjigjet Kryeministrit të Republikës së Kosovës.
4. Kryeshefi i Agjencisë duhet të zgjidhet personi me përgatitje superiore profesionale, që ka së paku pesë (5) vjet përvojë pune në fushat e teknologjisë së ushqimit dhe veterinarisë-drejtimi ushqimor, shëndetësisë publike dhe bujqësisë.
5. Detyrat dhe përgjegjësitë e Kryeshefit të Agjencisë caktohen me akt nënligjor të veçantë.
6. Kryeshefi, çdo vit përgatitë dhe ia dorëzon për aprovimin e Bordit Drejtues këto dokumente:
  - 6.1. projektbuxhetin e Agjencisë për vitin pasues;
  - 6.2. raportin financiar për vitin që ka përfunduar;
  - 6.3. raportin vjetor të punës;
  - 6.4. raportin vjetor për aktivitetet e Agjencisë për vitin që ka përfunduar.
7. Kryeshefi i dërgon raportin vjetor financiar dhe të punës Bordit drejtues për miratim.

#### **Neni 42 Bordi Drejtues**

1. Bordi Drejtues i Agjencisë është përgjegjës për mbikëqyrjen e strategjisë afatgjate, të propozuar nga Kryeshefi i Agjencisë, pas konsultimit me ministritë përkatëse dhe Këshillin shkencorë, duke siguruar që politikat e përcaktuara për sigurinë dhe cilësinë e ushqimit të jenë në përputhje me nevojat e qytetarëve dhe standardet ndërkombëtare.
2. Bordi drejtues, miraton raportin vjetor të aktiviteteve të Agjencisë, propozim programet e punës, raportin financiar të Agjencisë si dhe propozim buxhetin e Agjencisë.
3. Bordi Mbikëqyrës nuk duhet të involvohet në ndikimin e menaxhimit ditor të Agjencisë, por duhet të merret me dhënien e këshillave Agjencia për një nivel më të lartë të sigurisë së ushqimit.
4. Bordi Mbikëqyrës i Agjencisë përbëhet prej shtatë anëtarëve të cilët i emëron Qeveria e Kosovës me propozim të përbashkët të Ministrit të Bujqësisë dhe Ministrit të Shëndetësisë.
5. Bordi Mbikëqyrës i Agjencisë përbëhet nga dy anëtarë të caktuar nga Ministri i Bujqësisë, një anëtar i caktuar nga Ministri i Shëndetësisë, një (1) anëtar i caktuar nga Instituti i Shëndetësisë Publike.
6. Tre (3) anëtarë të tjerë të Bordit Mbikëqyrës i cakton Qeveria e Kosovës sipas procedurave qeveritare.
7. Mandati i anëtarëve të Bordit Mbikëqyrës është katër (4) vjet.

8. Kryesuesin e Bordit Mbikëqyrës e zgjedhin anëtarët e bordit nga radhët e veta dhe mandati i tij është katër (4) vjet.

#### **Neni 43**

##### **Themelimi dhe përbërja e Bordit Drejtues**

1. Anëtarët e Bordit Drejtues emërohen nga Qeveria e Republikës së Kosovës brenda nëntëdhjetë (90) ditëve nga shpallja e këtij ligji, me propozim të organeve si vijon:

- 1.1. dy (2) anëtarë propozohen nga Ministria e Bujqësisë;
- 1.2. një (1) anëtarë propozohet nga Ministria e Shëndetësisë;
- 1.3. një (1) anëtarë propozohet nga Instituti i Shëndetësisë Publike;
- 1.4. një (1) anëtarë propozohet nga Shoqata për mbrojtjen e Konsumatorëve të Republikës së Kosovës;
- 1.5. një (1) anëtarë propozohet nga Oda Ekonomike e Kosovës;
- 1.6. kryeshefi i Agjencisë sipas detyrës zyrtare.

2. Mandati i anëtareve të bordit është tri (3) vjet.

3 Çështjet e tjera përkitazi me organizmin dhe fushëveprimin e Bordit Drejtues përcaktohet me akt të veçantë nënligjor, të nxjerr nga Qeveria e Republikës së Kosovës.

#### **Neni 44**

##### **Dispozitat financiare**

1 Agjencia i përcakton shpenzimet e tij operacionale dhe të hyrat e përafërta, një (1) vit përpara, në formë të planit buxhetor të cilin ia propozon Qeverisë së Republikës së Kosovës për miratim . Planit buxhetor i Agjencisë është pjesë e procesit buxhetor dhe mund të rishikohet rregullisht nga Agjencia, në pajtim me kërkesat buxhetore.

2. Të hyrat që rrjedhin nga pagesat për licencë dhe nga pagesat tjera që mblidhen në pajtim me këtë ligj ose akte tjera nënligjore nga ky ligj depozitohen në Buxhetin e Konsoliduar të Kosovës dhe shfrytëzohen për qëllime të autorizuar sipas kategorisë përkatëse buxhetore dhe në pajtim me procesin buxhetor.

3. Fondet e caktuara nga donatorët dedikuar Agjencisë derdhen në Buxhetin e Konsoliduar të Kosovës, regjistrohen si të tilla në të dhënat e kontabilitetit të thesarit dhe konsiderohen si shpenzime të lejuara për qëllimet e Agjencisë.

#### **Neni 45**

##### **Këshilli Shkencor**

1. Këshilli Shkencorë është organ profesional që ofron këshilla shkencore në kuadër të veprimtarisë së Agjencisë.

2. Fushë veprimtaria dhe numri i anëtarëve të Këshillit Shkencor, procedura dhe mënyra e punës, përcaktohen me akt nënligjor nga Qeveria e Republikës së Kosovës.

3. Kompensimi i anëtarëve të Bordit Drejtues dhe Këshillit Shkencorë rregullohen me akt nënligjor të veçantë të nxjerr nga Qeveria e Republikës së Kosovës.

## KREU XII

### DISPOZITAT NDËSHKIMORE

#### Neni 46

1. Dënohet për kundërvajtje me gjobë prej pesëmijë (5.000) deri në pesëdhjetëmijë (50.000) Euro personi që:

1.1. plasón në treg ushqimin e ri për njerëz dhe ushqimin e ri për kafshë dhe e deklaron atë në kundërshtim me dispozitat e nenit 19 të këtij ligji dhe të akteve nënligjore që do të nxirren për ushqimin e ri dhe organizmave të modifikuar, gjenetiksht;

1.2. plasón në treg ushqim jo të sigurt sipas nenit 10 të këtij ligji,

2. Dënohet për kundërvajtje me gjobë prej tremijë (3.000) deri në njëzetmijë (20.000) Euro personi që:

2.1. importon ushqim në kundërshtim me dispozitat e nenit 13 të këtij ligji;

2.2. kryen veprimtari në objektin e paregjistruar në kundërshtim me nenin 12 të këtij ligji;

2.3. vepron në kundërshtim me dispozitat e nenit 16 të këtij ligji;

2.4. vepron në kundërshtim me dispozitat e nenit 18 të këtij ligji;

2.5. plasón në treg ushqim të pasigurt për kafshë në kundërshtim me dispozitat e Ligjit për Blegtorinë Nr. 2004/33 të shpallur me Rregulloren e UNMIK-ut Nr.2004/39 të dt. 14 tetor 2004.

3. Dënohet për kundërvajtje me gjobë prej dymijë (2.000) deri në dhjetëmijë (10.000) Euro personi që:

3.1. deklaron ushqimin në kundërshtim me dispozitat e nenit 20 të këtij ligji, ose e shet ushqimin të cilit i ka skaduar afati;

3.2. nuk i përmbush kushtet e përgjithshme dhe specifike të higjenës së ushqimit sipas nenit 15 dhe 16 të këtij ligji;

3.3. nuk i përmbush kërkesat e hulumtimit të ushqimit, sipas nenit 17 të këtij ligji.

4. Dënohet për kundërvajtje me gjobë prej pesëqind (500) deri në tremijë (3.000) Euro personi që:

4.1. e pengon inspektorin kompetent në kryerjen e detyrave të tij nga neni 25 i këtij ligji dhe nuk i zbaton urdhrat dhe vendimet e inspektorit të autorizuar.

4.2. ekspozon produktet ushqimore në kundërshtim me nenin 15 paragrafi 2 i këtij ligji.

5. Kur personi dënohet për shkelje të dispozitave të këtij ligji, gjykata, përveç dënimit që duhet ti shqiptojë, duhet të urdhërojë që lëndët e përdorura gjatë kryerjes së shkeljes, përfshirë këtu edhe pajisjet të konfiskohen dhe të shkatërrohen me vendim të gjykatës në bazë të mendimit të ekspertit.

6. Për shkelje të përsëritura të dispozitave të këtij ligji, Agjencia personit të shpallur fajtor ia konfiskon licencën - lejen dhe ia ndalon regjistrimin e serishëm në periudhën gjashtë (6) muaj deri në tri (3) vjet.

#### Neni 47

Të gjitha pagesat që rrjedhin nga aplikimi i dispozitave ndëshkuese të këtij ligji si dhe të hyrat tjera nga taksat derdhen në Buxhetin e Kosovës.

## **KREU XIII**

### **DISPOZITAT PËRFUNDIMTARE**

#### **Neni 48**

1. Për zbatimin e këtij ligji, Ministria e Bujqësisë dhe Ministria e Shëndetësisë, varësisht nga kompetencat e përcaktuara do të nxjerrin akte nënligjore.
2. Me qëllim të zbatimit të këtij ligji, Agjencia duhet të kërkojë ndihmë nga Shërbimi Policor i Kosovës dhe organet tjera kompetente.

#### **Neni 49**

1. Pjesë përbërëse e këtij ligji është Aneksi 1 për përcaktimin e "Kodeve" të kontrollit.
2. Ky ligj shfuqizon çdo dispozitë të ligjeve dhe të akteve nënligjore në fuqi të cilat janë në kundërshtim me dispozitat e tij.
3. Pas hyrjes në fuqi të këtij ligji, në afat prej gjashtë (6) muajve, obligohet Qeveria e Republikës së Kosovës të harmonizojë aktet nënligjore me dispozitat e këtij ligji.

#### **Neni 50** **Hyrja në fuqi**

Ky ligj hyn në fuqi pesëmbëdhjetë (15) ditë pas publikimit në Gazetën Zyrtare të Republikës së Kosovës.

**Ligji Nr. 03/ L-016**  
**12 shkurt 2009**

**Shpallur me dekretin Nr. DL-004-2009, datë 06.03.2009 nga Presidenti i Republikës së Kosovës,**  
**Dr. Fatmir Sejdiu.**